

‘HET ONMOGELIJKE MOGELIJK, DAAR WORD JE GULZIG VAN’

Schouwburgplein Rotterdam: publiek-privaat
partnerschap 2.0

De Vereniging Verenigd Schouwburgplein is zo succesvol bij de herinrichting en programmering van het plein dat de gemeente haar heeft gevraagd zich ook over andere pleinen te ontfermen. Een kantelpunt, zeggen bestuursleden Bert Determann en Jeroen Laven: ‘We staan voor de vraag hoe iets te hanteren dat groter is dan we in onze huidige vorm kunnen waarmaken.’

Het Schouwburgplein in Rotterdam staat zowel in de top-10 van de mooiste, als van de slechtste pleinen ter wereld. Vanuit de lucht zit het er architectonisch fantastisch uit; op de grond klagen Rotterdammers dat je er uitglijdt zodra het winter is. Bovendien stond het plein jarenlang vooral bekend om de overlast.

Tien jaar geleden vroeg de gemeenteraad de negen culturele partijen die op en rond het plein zetelden om na te denken over hoe het plein te verbeteren. Bert Determann, directeur bedrijfsvoering van Theater Rotterdam: ‘Wij hebben de handschoen opgepakt en zijn ons gaan verenigen met bewoners, ondernemers en de gemeente. Het uitgangspunt was: we brengen het programma van binnen naar buiten en maken van het plein een gezamenlijke, extra zaal.’

Intussen is het Schouwburgplein het grootste podiumkunstplein van Nederland. Werd er tien jaar geleden gemiddeld 13 keer per jaar iets georganiseerd, nu ligt dat aantal ruim boven de 70. Er zijn twee programmeurs aangesteld van wie er een op het plein woont,

Circusstad Rotterdam

Flying Grass Carpet

Moderne dans op het plein

en het zelf kan horen als er bijvoorbeeld te veel lawaai is. De ander programmeert de buitenactiviteiten voor Codarts (hogeschool voor de kunsten), het Filmfestival, Luxor, Motel Mozaïque, Rotterdam Circusstad en ga zo maar door. De financiering van de Vereniging is in handen van de gemeente, Rotterdam Festivals, de Ondernemersvereniging, de culturele partijen en de bewoners samen.

‘Elke zondagochtend zijn hier 150 mensen aan het yogaën,’ zegt STIPO-partner Jeroen Laven enthousiast, terwijl hij vanuit café-restaurant Floor in de hal van de Schouwburg naar het plein wijst. Laven is net als Determann bestuurslid van de Vereniging Verenigd Schouwburgplein. ‘Met de groei van de activiteiten is het aantal klachten sterk afgenomen. Omwonenden vinden de evenementen leuk en bovendien worden ze goed geïnformeerd. Klachten ontstaan vooral als mensen van niets weten en er staat ineens tot middernacht een bandje onder hun raam te spelen.’

Naast de programmering bemoeit de Vereniging zich ook intensief met de inrichting van het plein. Ze trekt met de gemeente en de ontwerpers op om na te denken hoe het plein beter kan functioneren. Dat heeft er onder andere toe geleid dat er bomen zijn geplant, de hoge opstap naar het plein toegankelijker is gemaakt en de unheimische parkeergarage-ingangen verplaatst zijn naar onder de Pathé bioscoop. Ook is het aantal kranen en elektra-aansluitingen op het plein uitgebreid zodat er bij festiviteiten niet meer hoeft te worden gehannest met generatoren en is er een podium gemaakt dat mensen uitnodigt zelf te performen. Het laatste wapenfeit is het grootste pop-up park van de wereld, dat in augustus 2017 is geopend en in elk geval een half jaar blijft; een initiatief van Eddy Kaijser en Bart Cardinaal dat door de Vereniging van harte wordt ondersteund.

‘We lopen met onze aanpak echt vooruit op ander plekken,’ zegt Laven. ‘Daarom heeft de gemeente Rotterdam ons nu gevraagd ook het Kruisplein en het Stationsplein te programmeren. Dat is natuurlijk mooi maar het betekent ook dat we op een kantelpunt staan. Want hoe gaan we dat regelen? De bestuursleden zijn allemaal vrijwilligers. Als we dit ook op andere pleinen willen gaan doen, hebben we professionals nodig die betaald moeten worden. We zitten in een fase waarin we zoeken naar antwoorden op de vraag: hoe iets te hanteren dat groter is dan we in onze huidige vorm kunnen waarmaken?’

‘Wat we hier doen, is publiek-privaat partnerschap 2.0,’ vult Determann aan. ‘We bemoeien ons op bestuurlijk niveau met wat er op het plein gebeurt en onze mening wordt nog op prijs gesteld ook. Als we nog een stap verder gaan, komt het feitelijke eigenaarschap bij ons te liggen. In sommige opzichten zou dat een goede ontwikkeling zijn, maar het gaat wel ver. Als Vereniging moeten we ons dan bijvoorbeeld ook gaan bezighouden met vragen als: welk businessmodel zit er achter zo'n plein? De belangen en doelen van

Kampioenschap Feyenoord vieren op het Schouwburgplein

verschillende pleinen liggen soms ver uiteen. Het Central District bijvoorbeeld is veel meer op bedrijven gericht en is de entree van de stad terwijl wij het plein tot een publieke verblijfsruimte willen maken. Dat zijn interessante zaken. Misschien moet het Central District wel iets meer gemeenschap in de plannen opnemen en wij iets meer zakelijkheid. Dat zijn we nu aan het onderzoeken.'

Door de structuur en samenstelling van de Vereniging is het mogelijk dingen te doen die anders niet kunnen. Als voorbeeld noemt Laven het kunstwerk van een grote waterval dat ze tegen de blinde muur van een flat willen aanbrengen. 'Dat is normaal supercomplex want alle bewonersverenigingen zijn eigenaar van een stukje van de muur, en de architect heeft er natuurlijk ook nog iets over te zeggen. Doordat iedereen vertegenwoordigd was in de Vereniging was het zo gepiept. Daar word je gulzig van. We staan te popelen om meer te doen maar de systematiek is nog niet overal zo dat we het zo makkelijk kunnen inpluggen.'

Zo is het Schouwburgplein als eerste plein ter wereld opgenomen in '7 Square Endeavour', een samenwerkingsproject met als missie 7 wereldsteden klaar te maken voor een duurzame toekomst. Laven: 'Over twee jaar moet de coating van het

parkeerdak worden vervangen. Dat willen wij natuurlijk op de duurzaamste manier van de wereld doen en de gemeente vindt dat ongetwijfeld ook een goed idee. Maar in de tussentijd gaat Pathé de gevel vervangen. Als wij nu tegen Pathé zeggen: leuk die gevel maar het moet wel 100 procent duurzaam, dan werkt dat niet, want ze hebben daar natuurlijk ook hun eigen ideeën over. We zijn al ontzettend blij dat Pathé in hun gevel wil investeren. De vestigingsmanager van Pathé zit wel in de Vereniging maar dit soort beslissingen worden door het centrale management genomen. Het is de uitdaging om de kruisbestuiving tussen al die verschillende sporen te versterken. Wil je te snel, dan forceer je het.'

'Soms komen onze plannen te vroeg,' erkent Determann, 'maar soms moet je het ook een beetje afdwingen. Onze gouden tip, na 10 jaar placemaking is: begin klein en benader het vanuit de inhoud. Groots en meeslepend is leuk voor later. Je moet het eerst bewijzen.'

DO'S:

- Hou vol, ook al ben je soms ontzettend moe. Stedelijke ontwikkeling betekent: gestaag doorgaan.
- Maak het *hands on*: een gezamenlijk feestje in plaats van bureaucratie.
- Haak aan op initiatief uit de maatschappij en probeer mensen te verleiden zelf te programmeren.

DON'T:

- Probeer niet even snel dingen te doen, want dat lukt niet. De aanleg van een waterpuntje kan zomaar 3 jaar duren en dat is geen onwil.